

1. Về quan điểm biên soạn

Việc biên soạn SGK *Đạo đức 1* đảm bảo phù hợp với chuẩn đầu ra, yêu cầu cần đạt và khung chương trình môn học ở lớp 1. Các nội dung biên soạn hướng đến hình thành và phát triển phẩm chất chủ yếu, năng lực chung và năng lực đặc thù theo các mức độ phù hợp với môn học đã được quy định trong Chương trình Giáo dục phổ thông môn Giáo dục công dân ngày 26 tháng 12 năm 2018 của Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo.

Việc biên soạn nội dung các bài học phản ánh tinh thần chung của bộ SGK của Nhà xuất bản Giáo dục Việt Nam: “Kết nối tri thức với cuộc sống” và tinh thần của bộ sách *Đạo đức*: “Khơi nguồn cảm xúc – Kết nối yêu thương – Cùng em vui bước vào đời”.

Nội dung biên soạn gắn với thực tiễn cuộc sống của HS. Các chất liệu biên soạn (hình ảnh, câu chuyện, tình huống, nhiệm vụ học tập) đều xuất phát từ chính cuộc sống của các em trong gia đình, nhà trường và xã hội.

Nội dung biên soạn đảm bảo tích hợp nội môn (giữa giáo dục đạo đức – giáo dục kĩ năng sống) và tích hợp liên môn (Hoạt động trải nghiệm; Tự nhiên và Xã hội, Tiếng Việt).

Đảm bảo tính đa dạng văn hoá vùng miền, thể hiện qua những câu chuyện, tình huống, hình ảnh các nhân vật trong SGK.

Quá trình biên soạn chú trọng đảm bảo tính khoa học (thiết kế dựa trên lí thuyết phát triển tâm lí HS tiểu học, quy trình dạy học trải nghiệm: Từ kinh nghiệm rời rạc – Quan sát phản tỉnh – Khái niệm hoá (quy luật mới) – Thử nghiệm, vận dụng tích cực; lí thuyết hệ thống sinh thái của Urie Bronfenbrenner, sử dụng kiến thức khoa học chuẩn xác, chọn lọc, phù hợp với sự phát triển lứa tuổi), hiện đại (có tính mở, cập nhật và tận dụng nguồn tài liệu số hoá), tính bền vững (hướng đến khuyến khích khả năng tự học và năng lực học tập suốt đời), tính hấp dẫn (đa dạng thông tin, hình ảnh chọn lọc, tiêu biểu và hình thức trình bày đẹp).

2. Về cấu trúc nội dung

Nội dung SGK *Đạo đức 1* gồm 8 chủ đề; từng chủ đề được cụ thể hoá thành các bài học nhỏ góp phần đạt được mục tiêu của chủ đề. Cụ thể:

Chủ đề 1: Tự chăm sóc bản thân (gồm 4 bài: Em giữ sạch đôi tay; Em giữ sạch răng miệng; Em tắm, gội sạch sẽ; Em giữ trang phục gọn gàng, sạch sẽ)

Chủ đề 2: Yêu thương gia đình (1 bài: Gia đình của em)

Chủ đề 3: Quan tâm, chăm sóc người thân trong gia đình (gồm 4 bài: Lễ phép, vâng lời ông bà, cha mẹ, anh chị; Quan tâm, chăm sóc ông bà; Quan tâm, chăm sóc cha mẹ; Chăm sóc, giúp đỡ em nhỏ)

Chủ đề 4: Thực hiện nội quy trường, lớp (gồm 5 bài: Đi học đúng giờ; Học bài và làm bài đầy đủ; Giữ trật tự trong trường, lớp; Giữ gìn tài sản của trường, lớp; Giữ vệ sinh trường, lớp)

Chủ đề 5: Sinh hoạt nề nếp (gồm 2 bài: Gọn gàng, ngăn nắp; Học tập, sinh hoạt đúng giờ)

Chủ đề 6: Tự giác làm việc của mình (gồm 3 bài: Tự giác học tập; Tự giác tham gia các hoạt động ở trường; Tự giác làm việc nhà)

Chủ đề 7: Thật thà (gồm 4 bài: Không nói dối; Không tự ý lấy và sử dụng đồ của người khác; Nhận được của rơi trả lại người đánh mất; Biết nhận lỗi)

Chủ đề 8: Phòng, tránh tai nạn thương tích (gồm 7 bài: Phòng, tránh tai nạn giao thông; Phòng, tránh đuối nước; Phòng, tránh bỏng; Phòng, tránh thương tích do ngã; Phòng, tránh điện giật; Phòng, tránh ngộ độc thực phẩm; Phòng, tránh xâm hại)

Phân phối nội dung chương trình Đạo đức lớp 1 tuân theo quy định với 60% thời lượng dành cho giáo dục đạo đức, 30% dành cho các nội dung giáo dục kĩ năng sống và 10% dành cho kiểm tra, đánh giá.

Các mạch nội dung trong sách được sắp xếp khoa học, hợp lí theo cấu trúc đồng tâm về các mối quan hệ (quan hệ giữa HS với bản thân, với gia đình, với nhà trường, với cộng đồng), đồng thời đảm bảo tính phát triển trong nội dung của các lớp sau (Ví dụ nội dung phòng, tránh xâm hại sẽ được tiếp tục phát triển trong chương trình học lớp 5).

Ở SGK *Đạo đức 1*, mỗi bài học được thiết kế để dạy trọn vẹn trong một tiết học. Cấu trúc mỗi bài được thống nhất theo trình tự:

Khởi động: dùng bài hát, trò chơi, câu chuyện, chia sẻ trải nghiệm bản thân, tình huống... tạo hứng thú cho HS và liên hệ vào bài học;

Khám phá: tìm hiểu, kết nối kinh nghiệm cá nhân với tình huống bài học qua quan sát tranh hay nghe câu chuyện;

Luyện tập: tạo cơ hội cho HS luyện tập sử dụng kiến thức, kĩ năng mới trong một số tình huống giả định;

Vận dụng: tạo cơ hội cho HS tự giác vận dụng các kĩ năng đã học vào giải quyết các tình huống mới trong không gian mới;

Cuối mỗi bài học sẽ có **Thông điệp:** là những chuẩn mực hành vi được cô đọng thành các câu thơ ngắn gọn giúp HS dễ ghi nhớ.

Cấu trúc của bài học luôn đi theo tiến trình nhận thức của HS, giúp các em Nhận biết – Hiểu – Tin tưởng – Làm theo.

Mỗi bài học được giới hạn không quá 7 hoạt động để đảm bảo tính vừa sức cho HS. Các hoạt động luôn được bắt đầu bằng những bài hát, câu chuyện, tình huống, hình ảnh, trường hợp điển hình và câu hỏi gợi ý hướng dẫn HS để các em tự phân tích, đánh giá và rút ra các bài học cho bản thân.

3. Về cách trình bày

Dựa trên đặc điểm tâm lí của HS lớp 1 thiên về cụ thể trực quan, với năng lực ngôn ngữ và vốn từ vựng còn hạn chế, SGK *Đạo đức 1* đã kết hợp khoa học giữa kênh hình và kênh chữ. Sách ưu tiên thể hiện chủ yếu qua kênh hình với những hình ảnh chọn lọc phù hợp, những tình huống tiêu biểu mang nét đặc trưng đại diện vùng miền để tạo hứng thú cho HS. Kênh chữ được diễn đạt ngắn gọn, dễ hiểu và gắn gũi với HS.

Phần lớn mỗi bài học được trình bày trên hai trang mở ngang với các đề mục thống nhất theo cấu trúc tạo thành một chỉnh thể giúp HS có thể quan sát tất cả các hoạt động của bài học mà không phải lật sang trang khác. Các mục Khởi động, Khám phá, Luyện tập, Vận dụng và Thông điệp đều được thể hiện bằng những biểu tượng nhất quán để HS dễ nhận biết.

4. Về những điểm mới, khác biệt, hấp dẫn của sách giáo khoa Đạo đức 1

SGK *Đạo đức 1* cũ gồm 14 chuẩn hành vi, mỗi chuẩn hành vi được thiết kế trong hai tiết: một tiết lí thuyết, một tiết thực hành. Tuy nhiên, vì mỗi tuần chỉ có một tiết Đạo đức nên sau một tuần, HS phần lớn quên nội dung đã được học ở tuần trước. Để khắc phục hạn chế này, SGK *Đạo đức 1* này đã kết hợp cả việc khám phá tri thức và luyện tập, vận dụng trong một tiết dạy (riêng Bài 5 hai tiết). Số lượng các chuẩn hành vi tăng lên song vẫn tập trung trong 8 chủ đề. Nội dung các bài học gọn nhẹ, đơn giản hơn, chỉ mang tính chất khám phá, gợi mở để tới các lớp sau, HS sẽ học những chuẩn hành vi đó với mức độ cao hơn.

Sách được xây dựng hướng tới hình thành khả năng tự học, kĩ năng công dân cho HS thông qua các nhiệm vụ học tập đa dạng và phong phú (như đặt câu hỏi, phân tích truyện, phân tích tranh tình huống, kể chuyện theo tranh, chia sẻ cùng bạn, bày tỏ ý kiến xử lí tình huống, đóng vai, sưu tầm tài liệu,...).

SGK *Đạo đức 1* như là một phương tiện hỗ trợ và kết nối sự tham gia của gia đình vào quá trình giáo dục HS ở nhà. Các nội dung được trình bày đủ, rõ ràng, dễ hiểu để cha mẹ có thể theo dõi và hướng dẫn con nhất quán với quá trình tổ chức dạy học của GV trên lớp.

Trên cơ sở nghiên cứu sự phát triển tâm lí lứa tuổi, những người làm sách đã chú trọng yếu tố vừa sức, hấp dẫn trong kênh hình và kênh chữ, có huy động và kết nối với các học liệu trên internet.